

og offentlige møder, hvor politiske debattører, ekspertpaneler og andre konkret henviser til og diskuterer de enkelte artikler og bestemmelser i forfatningen. Hvis man som borger og vælger skal kunne forstå og forholde sig til argumenterne på et kvalificeret grundlag, er det en nødvendig forudsætning, at man har forfatningens tekst ved hånden. Nogle eksempler belyser dette:

Ethvert tilløb til en seriøs diskussion om forfatningens artikel I-10 om unionsborgerskabet, om artikel I-11 om grundlæggende principper, om artikel I-12 om kompetencekategorier, om artikel I-13 om områder med enekompetence, om artikel I-15 om samordning af de økonomiske politikker og beskæftigelsespolitikkerne, om artikel I-16 om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, om artikel I-17 om områder med understøttende, koordinerende eller supplerende tiltag og om artikel I-18 om fleksibilitetsbestemmelser risikerer at blive meningsløs både for debattørerne og for tilhørerne, hvis deltagerne ikke har forfatningens tekst at støtte sig til.

Forholdsvis få personer i dette land kan have meningsfyldt udbytte af at diskutere for eksempel proportionalitetsprincippet i artikel I-11, stk. 4, eller den delte kompetence mellem medlemsstaterne og Unionen i artikel I-14, stk. 2 a-k, hvis man under diskussionen eller samtalen er afskåret fra at læse de retsregler, der tales om.

Mange flere eksempler kunne fremhæves, og der er en stor sandsynlighed for, at hele oplysningsarbejdet, de mange debatter, møder, radio- og tv-udsendelser, ikke når et rimeligt kvalitetsniveau, men kan udarte sig til et stykke absurd teater med debatter, som ikke et menneske kan følge. Det må undgås. Forfatningen bør ligge fremme på bordet, så den kan åbnes og studeres, hver gang der er et tvivlsspørgsmål, der skal belyses.

2. Afgørelsens betydning for deltagerlandenes fremtid

EU-forfatningen vil få meget stor indflydelse på deltagerlandenes fremtid. Blandt de principper, der er indbygget i forfatningen, er:

- Kollektive målsætninger.
- Kollektive »værdier«, som borgerne i EU skal bekende sig til.
- Harmonisering og forskrifter på velfærdsstatens kerneområder.
- Forbud mod forskelsbehandling til fordel for nationalstatens egne borgere.
- Fælles præsident, udenrigsminister, hymne, nationaldag m.m.

- Afskaffelse af Danmarks selvbestemmelsesret på 40 nye politikområder.
- Adgang for EU's ministertop til at udvide området for EU-forfatningen uden at spørge nogen vælgerbefolkning først.

EU's forfatning og unionslove har efter forfatningen forrang frem for medlemsstaternes love og grundlove. Herefter vil selv den mindste EU-bekendtgørelse måske i nogle tilfælde kunne få større magt i Danmark end vores egen grundlov.

Dette skal ses i sammenhæng med EU's institutionelle opbygning, som skal bevirke, at meningsdannelsen i Unionen præges af de overordnede interesser, dvs. af de mål, der er fastlagt for Unionen, ikke af de enkelte lande. Der er derfor sket omfattende overdragelser af beføjelser til Unionens institutioner, som går meget videre, end det er tilfældet hos andre internationale organisationer, og som i vidt omfang omfatter områder, der traditionelt er forbeholdt suveræne stater.

På den baggrund kan behovet for, at hver eneste nulevende dansker, der skal deltage i beslutningen om at vælge eller fravælge forfatningen, ejer et trykt eksemplar af forfatningen, vel næppe overdrives.

Den kommende folkeafstemning drejer sig om en kompliceret forfatning og kræver derfor også mere information end sædvanlig. Til sammenligning skal kort gøres nogle bemærkninger om de forudgående 16 folkeafstemninger, der har været afholdt i Danmark siden 1916.

De grundlovsfæstede folkeafstemningsinstitutioner anvendes her i landet kun relativt sjældent. Det obligatoriske referendum ved grundlovsændringer har været benyttet ved forslag til grundlovsændring som følge af genforeningen (vedtaget 1920), ved forslag til Danmarks Riges Grundlov (forkastet 1939) og ved forslag til den gældende grundlov (vedtaget 1953). Ved ændringer af grundloven har der på forskellig måde været taget skridt til at sikre, at alle i befolkningen kunne have sit eget eksemplar af grundlovsforslaget i hænderne, enten ved at dette var publiceret og omdelt af staten i betydelige antal, eller ved at teksten var optrykt i dagspressen m.v. Således omdelte man også grundloven til landets husstande inden afstemningen, der førte til ændringen af grundloven i 1953. Teksten på forsiden af den husstandsomdelte publikation er gengivet i bilag 1 til dette forslag.

Folkeafstemninger vedrørende forslag til ændringer i valgretsalderen har været afholdt i 1953 (valgretsalderen blev 23 år), i 1961 (valgretsalderen blev nedsat til 21 år), i 1969 (valgretsalderen forblev uændret 21), i 1971 (valgretsalderen blev nedsat til 20 år) og i 1978